

Emisiune: România 9

Realizator: Ionuț Cristache

Invitat: **Tudorel Toader, Ministrul Justiției**

Realizator: O Românie în care nimeni nu este mai presus de lege, în teorie., o Românie în care parlamentarii votează legile în funcție de agenda publică și nu de cea personală, tot în teorie, o Românie care există și se respectă prezumția de nevinovăție, cred că tot în teorie, o Românie în care **procurorii** au nevoie de dovezi solide pentru a pune capete de acuzare, din nefericire avem impresia că tot în teorie. Dar astăzi o să lăsăm teoria de o parte și o să vorbim practic. Și cine poate să fie mai potrivit pentru această discuție, decât **ministrul Justiției**, domnul **Tudorel Toader**, pentru prima dată aici la România 9 și prima dată la televizor în calitate de ministru al Justiției. Bună seara! V-aș propune să începem cu începutul. După demisia domnului **Florin Iordache**, prezent la Bruxelles, domnul ministru Grindeanu a anunțat că poartă discuții cu mai multe persoane din țară. Așadar, a discutat cu mai multă lume, mulți s-au gândit, dumneavoastră ați acceptat. Ce v-a determinat să acceptați această nouă poziție și cine v-a convins?

Tudorel Toader: În primul rând, cred că propunerea de accepta această înaltă demnitate, o demnitate plină de responsabilitate, o demnitate într-o perioadă nu foarte confortabilă, deci propunerea a venit probabil pe fondul experiențelor pe care le-am acumulat, experiențe pe care le-am dobândit în teorie pe de o parte, cum ați spus dumneavoastră la catedră, la Facultatea de Drept din Iași, dar și în practică pentru că am peste 30 de ani de practică judiciară efectivă, dintre care ultimii 10 ca judecător la Curtea Constituțională. Așadar, propunerea cred cu convingere că a venit prin luarea în considerare a acestor experiențe dobândite în teorie pe de o parte și în practică pe de altă parte. Aici vedeți, practica are valențe diferite. Dar practica de judecător constituțional, este una cu totul și cu totul specială.

Realizator: O să vreau să punctăm în discuția noastră și acel moment din cariera dumneavoastră.

Tudorel Toader: De ce anume, să închei fraza, pentru că judecătorul constituțional nu judecă oameni și fapte ca să îi tragă la răspundere juridică, judecă legile și ordonanțele de urgență, verifică compatibilitatea acestor acte normative cu exigențele legii fundamentale, **constituție**. Adică ce îți dă această experiență? Îți dă o foarte bună înțelegere a mecanismelor statului de drept. Pentru că noi avem cele 3 puteri în echilibru, control reciproc și egale. Dar trebuie să ai o viziune de ansamblu, o înțelegere a fiecărei puteri în parte, a raporturilor pe care le are cu celelalte 2 puteri.

Realizator: Avem acest echilibru între cele 3 puteri în stat? Pentru că dacă ne uităm la vocile politice care se fac auzite în aceste vremuri tulburi am crede că nu, fie că ne raportăm la coaliția de guvernare

care vă susține pentru funcția de ministru, fie că ne uităm la UDMR; mai sunt voci chiar și pe partea dreaptă a eșichierului politic care spun că a fost zdruncinat acest raport, a fost dezarticulate cele 3 puteri ale statului, inclusiv domnul Dorneanu vorbea despre un dezacord odată cu solicitarea domnului Călin Popescu Tăriceanu de a se exprima **CCR**.

Tudorel Toader: Trebuie să fim de acord cu următorul lucru: statul de drept se construiește în timp. El nu se construiește numai pe hârtie, nu se construiește numai printr-o **constituție** foarte bună, ci se construiește și prin comportamentul nostru, prim modul în care autoritățile își îndeplinesc, spunem noi, competențele specifice, acele care revin din **Constituție**. Acuma, să vă răspund la întrebare. Sigur, avem un echilibru între puteri. Sigur, avem un stat de drept care a ajuns la un anumit nivel. E adevărat că nivelul pe care îl are construcția statului de drept în România, diferă de nivelul pe care îl are construcția statului de drept din alte țări membre ale UE. Important este că toți tindem spre aceiași parametrii de construcție a statului de drept, spre aceleași standarde de garantare și de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale.

Realizator: Să înțeleg că mai avem de lucrat la consolidarea statului de drept?

Tudorel Toader: Categoriic. Dar oricine mai are de lucrat. Pentru că nu o să vedeți în lumea asta, vreun stat care să spună: gata, am atins perfecțiunea, maximum și de acuma nu mai avem... Ba da. Pentru că dorința noastră firească, individuală, e de ridicare a standardelor de protecție, a drepturilor și libertăților. Autoritățile statului trebuie să meargă în această direcție.

Realizator: Să revenim la momentul în care ați preluat acest minister sau chiar înainte, o întoarcere în timp dacă e posibilă. Unde erați în acele zile de intensitate maximă, dacă ne uităm la ce s-a întâmplat în stradă în raport cu ordonanța 13 și cum ați trăit acele momente?

Tudorel Toader: Eram în Iași, îmi exercitam prerogativele funcției de rector. Sigur, priveam cu ochii juristului, sigur, priveam cu ochii cetățeanului.

Realizator: Și care vedea mai bine?

Tudorel Toader: Cred că amândoi vedeau bine. Pentru că ochiul juristului cu experiențele de care spuneam, făcea o evaluare a celor 2 ordonanțe, ochiul cetățeanului, făcea o evaluare a reacției sociale punitive cetățenilor față de modul în care autoritățile își îndeplinesc acele competențe specifice fiecăruia.

Realizator: După fiecare evaluare, vine și o concluzie. Care au fost concluziile dumneavoastră, concluzia juristului și concluzia cetățeanului?

Tudorel Toader: Concluzia juristului a fost aceea că legiuitorul are libertatea să aprecieze oportunitatea adoptării unui act normativ, pentru că orice guvernare, orice for legiuitor ajuns să conducă destinele unui popor, are un program de guvernare pe care l-a validat alegătorii și pe care dorește și chiar e obligat să îl pună în aplicare. Numai că, legiuitorul care legiferează pentru a-și pune în aplicare programul de guvernare, nu are chiar o deplină libertate. El este mărginit, este constrâns de limitele, de exigențele, de valorile constituționale.

Realizator: Și ochiul cetățeanului raportat la protestele, la mișcările de stradă?

Tudorel Toader: Ochiul cetățeanului era unul, cum să vă spun eu, a percepției lipsei de comunicare. Era unul a poate grabei cu care au fost adoptate acele acte normative. Și atunci cetățeanul, firesc, a reacționat. El are nevoie de informare și e firesc așa, el are nevoie să fie consumat și e firesc așa pentru că avem principiile generale și atunci reacționează ca orice om care să vede că nu e întrebat când se ia o decizie majoră care i să aplică lui.

Realizator: Ca jurist vă întreb, raportați strict la textul acelei ordonanțe 13, dacă ați fi fost în locul domnului Iordache, ați fi dat-o în aceeași formă?

Tudorel Toader: N-aș putea spune dacă în aceeași formă sau nu.

Realizator: Atunci ce a fost în neregulă cu acea ordonanță?

Tudorel Toader: Dar poate nu aș fi dat-o în același moment.

Realizator: Adică?

Tudorel Toader: Adică la 11 noaptea.

Realizator: A fost o problemă aia?

Tudorel Toader: Da, cred că da. Pentru că cetățeanul...

Realizator: Nu a fost timig-ul bun?

Tudorel Toader: Probabil. Nu e domeniul meu de specialitate. /cle În chip firesc, când nu sunt condiții excepționale, legiuitorul legiferează ziua.

Realizator: V-ați lămurit ce s-a întâmplat atunci în acele momente? Ca cetățean, v-ați simțit trădat de această inițiativă de legiferare noaptea?

Tudorel Toader: N-aș spune că m-am simțit trădat pentru că vedeam reglementarea și cu ochiul juristului, cum ați spus dumneavoastră. M-am uitat la conținutul reglementării, m-am uitat la oportunitatea reglementării, la limitele de constituționalitate și sigur am rămas cu o nedumerire pe care o am și astăzi.

Realizator: Care?

Tudorel Toader: O ordonanță de urgență...

Realizator: Termenul de 10 zile, lăsați-mă să ghicesc.

Tudorel Toader: Da. O ordonanță de urgență intră în vigoare așa abrupt, în ziua în care se publică în Monitorul Oficial, mai fiind îndeplinite condiția aceea de depunere la Parlament și atunci a intrat în vigoare chiar în ziua respectivă. Eu am o mai veche părere, mi-o păstrez, și cred că într-un viitor se va confirma că am dreptate.

Realizator: Adică aveți o explicație pentru cele 10 zile?

Tudorel Toader: Nu. Adică ordonanța să nu intre în vigoare chiar în ziua în care se publică pentru că sunt niște reguli stabilite și de Curtea Europeană, de jurisprudență, de **Constituție** că legea trebuie să fie previzibilă, predictibilă, clară, s-o înțeleagă românul ca să poți să-i ceri să o respecte. Dar dacă o ordonanță intră în vigoare azi la prânz, dimineață, seara, fiți de acord că nu tot românul are acces, poate uneori nici noi, juriștii, are acces s-o citească imediat, s-o înțeleagă imediat, s-o respecte imediat, că dacă nu, vii imediat și-i spui: Domnule, n-ai respecta. El zice: Domnule, nu am știut de ordonanța aceea. De aceea eu am o opinie mai veche, de când eram judecător că dacă legea intră în vigoare la 3 zile de publicare în Monitor, adică îi dai 3 zile s-o cunoaștem, s-o înțelegem și ordonanței trebuie să-i dai măcar o zi.

Realizator: Dar atunci, judecând strict semantic, ordonanță de urgență cu termen de aplicare 10 zile.

Tudorel Toader: Asta spuneam că e nedumerirea mea.

Realizator: Și n-ați reușit să vă elucidați până acum?

Tudorel Toader: Nici n-am insistat.

Realizator: Dar întrebări ați pus.

Tudorel Toader: Întrebări am pus, da.

Realizator: Și ce răspunsuri ați primit?

Tudorel Toader: Păi, ordonanța între timp a fost abrogată.

Realizator: Dar măcar ca studiu de caz e bine de știut.

Tudorel Toader: Da, ca studiu de caz apare o neconcordanță între urgența reclamată și termenul conferit.

Realizator: Și ca să închidem subiectul mișcărilor de stradă, ați avut cunoscuți, prieteni, rude care au ieșit în stradă?

Tudorel Toader: Poate c-oi fi avut, dar nu știu eu.

Realizator: Studenții v-au întrebat.

Tudorel Toader: Nu. Dar nu știu cine a participat. Eram acolo, la Iași, eram preocupat cu multe.

Realizator: Și la Iași au fost mișcări, d-asta v-am întrebat.

Tudorel Toader: N-am... pentru că eram ocupat cu multele mele obligații și nu.

Realizator: Revenind la textul ordonanței 13, se vorbea acolo de un termen de 6 luni pentru denunț. E o inițiativă corectă?

Tudorel Toader: Vedeți, legiuitorul, n-aș putea spune cu siguranță corect sau incorect.

Realizator: Rezonabilă?

Tudorel Toader: Dar legiuitorul are această libertate de a aprecia. Că puteți spune, dar la o plângere de ce sunt 60 de zile și nu sunt 90? Nu? Dar la o infracțiune de loviri sau alte violențe de ce sunt 20 de zile sau 90 de zile? Adică sunt praguri pe care legiuitorul le stabilește și asta e competența lui.

Realizator: Ține de oportunitatea legiferării. Dar pragul de 200.000 l-ați încadra la fel?

Tudorel Toader: La fel cum?

Realizator: Cum ați încadrat denunțul? Oportunitatea...

Tudorel Toader: Nu. Aici e o deosebire pentru că abuzul în serviciu a fost reglementat în conținutul pe care-l știm prin luarea în considerare a deciziei **Curții Constituționale** referitoare la abuzul în serviciu la un articol 297. Acolo sunt două paragrafe în decizie care spun că legiuitorul este obligat să stabilească o limită de diferență între răspunderea contravențională și răspunderea penală. Pragul ăla trebuie să fie undeva. 200.000? Poate să fie 300.000, poate să fie 100.000.

Realizator: Dar nu a fost 100.000, domnule ministru, nici 300.000, iar retorica celor din piață, plus argumentația unei părți bune a presei a fost că acest prag deservește un șef de partid. Aici fac apel la calitatea dumneavoastră de cetățean. Ați avut această impresie când ați văzut pragul de 200.000 sau a fost o falsă impresie care s-a rostogolit?

Tudorel Toader: Ca să vă spun, n-am avut această impresie pentru simplul motiv că nu știu care este pragul valoric la infracțiunea imputată lui X sau lui Y. Chiar nu știu. Sigur, că noi le aflăm, dacă e să nu judecăm alții, ne aflăm în fața unei măsuri pe care eu am anunțat-o și o voi respecta, de a modifica **codul penal** și codul de procedură penală, dar nu o modificare în limita unei libertăți de apreciere, ci o modificare în limitele stricte ale obligațiilor care izvorăsc din deciziile **Curții Constituționale**. Astăzi am vorbit cu colegii mei de la **Ministerul Justiției** să demarăm. Am făcut așa o radiografie, deși eu le știu, un inventar al deciziilor pronunțate de Curte de neconstituționalitate sau interpretative cu privire la **codul penal** din 2014 și a deciziilor pronunțate cu privire la codul de procedură penală, iarăși, admitere sau interpretative. Atunci vom vedea exigența constituțională stabilită de către Curtea Constituțională și forma textului din **codul penal**, codul de procedură penală. Repet ceea ce am spus de n ori, chiar dacă uneori s-a preluat cu nuanțe. Cele Un proiect de lege sau două, vom vedea cât de

voluminos va fi, nu vor avea în ele elemente de oportunitate, de apreciere, ci de transpunere strictă, riguroasă, fără nicio virgulă în plus, fără nicio virgulă în minus a exigențelor stabilite de către Curtea Constituțională.

Realizator: De acord cu dumneavoastră, dar am văzut că ați declarat că ați avut discuții și cu domnul Grindeanu și cu domnul Dragnea. De ce ați simțit să aveți aceste discuții? Mă uit la maniera în care a reacționat domnul Iordache. Spunea că singur a venit cu acele propuneri. Crease și o oarecare confuzie.

Tudorel Toader: Dumneavoastră mă întrebați despre ce au făcut alții. Eu vă răspund despre ce am făcut sau ce voi face eu.

Realizator: ...plasă de siguranță, astfel încât să nu ajungeți, Doamne ferește, într-o perspectivă imediată sau relativă în postura domnului Iordache?

Tudorel Toader: La ce vă referiți? Că-i consult pe cei de la minister?

Realizator: Nu, nu, nu. În consultarea în ceea ce privește coaliția de guvernământ.

Tudorel Toader: Aici vedeți că ați preluat și nu vă supărați un pic nuanțată afirmația mea. Eu știu foarte bine declarația. M-a întrebat dacă am avut discuții cu privire la. Afirmația mea, care poate fi verificată și o repet astăzi, am spus: 'Au fost unele discuții.' Acum, de ce am simțit nevoia? Dar nu era o nevoie pentru că spuneam nu e o chestiune de apreciere, este o obligație din articolul 147 din **Constituție**. Puteam să declar public chestiunea asta și s-o fac fără să-i întreb pentru că aveam în programul de guvernare al PSD-ului, e trecut la capitolul justiției modificarea legislației în acord cu deciziile **Curții Constituționale**. Adică asta nu e o chestiune să o apreciez eu că e bună sau nu-i bună. Nu-i o chestiune care să o aprecieze altul. E o obligație izvorâtă din **Constituție**.

Realizator: A fost o întreagă discuție, dacă ne uităm la deciziile din ultima perioadă de la Alba, Cluj. Au mai fost câteva prin țară.

Tudorel Toader: Da, știu.

Realizator: Toată lumea... din nou s-au separat apele: Ba că a fost dezincriminat parțial abuzul în serviciu, ba că n-a fost dezincriminat nimic. Care este adevărul, domnule ministru?

Tudorel Toader: Spuneți-o și pe a treia, că unii au spus că e dezincriminat total.

Realizator: Aia e cel mai puțin credibilă. Sau poate că nu.

Tudorel Toader: Eu am mai declarat chestiunea aceasta. Prima declarație am dat-o la postul de radio din Iași. Sunt ferm convins de ceea ce am spus și vă repet și dumneavoastră în seara asta cu deplină convingere. Abuzul în serviciu, putem vorbi pe tema asta până mâine dimineață dacă vreți. Abuzul în serviciu era incriminat în **codul penal** care a ieșit din vigoare la 1 februarie 2014 la un articol 246. Textul a fost preluat la 297. El ce spunea? Că are un subiect activ calificat, funcționarul public, funcționar căruia poți să-i reproșezi, **procurorul** poate să-i impute o infracțiune de **abuz în serviciu** dacă îndeplinește în mod defectuos o atribuțiune de serviciu, deci o faptă comisivă, sau dacă nu-și îndeplinește, omite să-și îndeplinească cu niște consecințe, niște vătămări. Practica judiciară a arătat că uneori se reproșează funcționarului nu încălcarea obligației de serviciu, aia care-i în fișa postului, prevăzută în lege, ci că i se reproșează funcționarului oportunitatea, mijlocul pe care l-a considerat util pentru îndeplinirea respectivei obligații. Ce a făcut Curtea? Eram judecător și știu foarte bine. A delimitat oportunitatea de legalitate. Orice funcționar public e obligat să respecte legea, aia privind atribuțiile de serviciu, că legea în general toți suntem obligați să o respectăm, dar funcționarul public ca să aibă și creativitate, libertate de mișcare, /adp să-și adapteze conduita la specificul, că nu toți funcționarii care se află în aceeași ipoteză au aceleași circumstanțe de îndeplinire a obligației. Și atunci funcționarul să rămână cu oportunitatea în luarea măsurii și cu libertatea de a aprecia și cu obligația de a-și respecta atribuțiunile de serviciu. Dar care atribuțiuni? Aici mă tem că nu s-a înțeles bine. Atribuțiuni de serviciu pot fi prevăzute în n acte normative. Atribuțiuni a spus Curtea Constituțională, atribuțiuni de serviciu cele prevăzute în lege, organică, ordinară sau ordonanțe emise de către guvern ca și legiuitor delegat. De ce anume? Pentru că atribuții de serviciu pot fi stabilite și prin hotărâri de guvern și prin ordine de ministru, și prin hotărâri de consilii locale. Și aici am urmărit cu atenție dar nu am văzut explicațiile riguros, exact oferite. De ce numai atribuțiile de serviciu din lege sau din ordonanțe îndeplinite defectuos, neîndeplinite pot fi considerate abuz? Pentru că dacă ai lăsa o atribuțiune de serviciu stabilită prin HG, prin ordin de ministru, prin normă metodologică, să fie ridicată la neîndeplinire și la **abuz în serviciu** ar însemna că delegi incriminare, lași pe cel care adoptă ordinul de ministru, hotărârea de guvern să stabilească obligații, n-ai îndeplinit-o, abuz, adică îi dai lui prerogativa încriminării faptei. Ori articolul 73 litera h) din **Constituție** spune că incriminarea unei fapte se face numai prin lege organic, adică numai parlamentul legiuitorul sau guvernul când e legiuitor delegat în bază lui 115 aliniatul 2. Asta este explicația pentru care poți să-i reproșezi unui funcționar un **abuz în serviciu** numai când nu-și îndeplinește sau îndeplinește defectuos o obligație din lege sau din ordonanță de urgență. Celelalte acte normative se numesc ele în termen de specialitate infralegale, adică sub lege, ălea nu au autonomie, pentru că nu faci legiuitor. ălea sunt acte normative de punere în aplicare, de executare a legii.

Realizator: Bun și atunci, poate ați fost un pic prea tehnic pentru cei care ne urmăresc, a fost sau nu dezincriminat?

Tudorel Toader: Nu a fost, doar a separat decizia.

Realizator: Cred că e o lămurire necesară și un pic tardivă dar nu cred că era datoria dumneavoastră să faceți. În continuarea aș vrea să vorbim despre proiectul cu care dumneavoastră ați venit și pentru care ați acceptat acest mandat. Ne spuneți că veți începe cu punerea în acord a deciziilor curții, în acord cu **codul penal** și codurile de procedură penale. Și ați primit și un sfat din partea unui fost premier, Victor Ponta, spunea așa 'Stați să vedeți că **DNA** îl așteaptă. O să găsească ei ceva ca a trecut pe roșu când era mic, că a comis un abuz la bătrânețe.' Vă temeți să faceți lucrurile pentru care ați decis să veniți în această funcție?

Tudorel Toader: Indiferent ce voi declara eu, este sub semnul a ceea ce voi face eu. Eu am venit la minister cum m-am dus și la rectorat, am fost 12 ani decanul facultății de drept din Iași și dacă vreți așa tot timpul m-am ghidat după fapte și nu după vorbe. Acum și faptele acestea nu poți să le faci pentru că așa vrei tu. Așa îți place ție, așa crezi tu. Trebuie să le faci în limitele legii, în limitele constituției. Ori eu vă asigur, știu și eu declarația domnului Ponta, va asigur că...

Realizator: E declarația unui pățit am putea spune!

Tudorel Toader: Fiecare cu pățania lui dacă vreți. Dar ceea ce voi face, voi face în respect față de **constituție** și de lege și nu voi face eu, voi face împreună cu echipa de la **Ministerul Justiției** care sunt specialiști de certă valoare. Nici nu pot să le fac eu. Rolul ministrului este să arate direcțiile de evoluție, strategia, să reprezintă, să coordoneze, să sintetizeze și așa mai departe. Deci le vom face împreună și le vom face. Vom respecta limitele Constituției, vom lua în considerare exigențele din deciziile **CCR** și încă nu ne vom opri aici, pentru că înainte de a da drumul proiectului de lege mă voi consulta cu oricine vrea să dea o părere, un sfat, o idee, o sugestie. Voi consulta societatea civilă, **CSM-ul**, **ministerul public**, pe toată lumea. Numai că, fiind vorba de o obligație din decizia curții marja de apreciere este foarte mică să nu spun că nu există. Că nu poți să vii, dacă decizia spune într-un fel, tu nu poți să spui că mie mi se pare altfel, pentru că nu adăugăm nicio virgulă, nu scădem nicio virgulă. /rav Matematic, riguros, decizia Curții o transpunem și mai e un proiect care va urma, cel de transpunere a directivelor. Știți că directivele Uniunii trebuie transpuse spre deosebire de regulamente, care se aplică direct în spațiul juridic național, cu deosebire de controlul de constituționalitate și controlul de convenționalitate. Cu o prevedere din **Constituție**, care spune că se aplică norma obligatorie din regulament cu excepția

cazului în care norma națională are un standard de protecție mai ridicat, și e normal, să dai beneficiul legii celei mai favorabile.

Realizator: În momentul de față se discută în parlament, e un proiect de lege, legea grațierii. Probabil că pe viitor va apărea și o lege a amnistiei. Cât de oportune mai sunt astfel de legi, în contextul dat, după această emoție colectivă, după acest debușeu social? Au fost și amendamentele domnului Nicolae, au fost și păreri din coaliția din guvernământ care le-au condamnat, semn că domnul Nicolae le-a făcut pe persoană fizică. Avem declarația domnului Dragnea, declarația domnului Grindeanu, care spuneau că nu sunt de acord.

Tudorel Toader: Și declarația mea.

Realizator: Și declarația dumneavoastră. Și vă întreb despre oportunitate, pentru că guvernul, spunea și domnul Iordache, stabilește oportunitatea.

Tudorel Toader: Grațierea este o instituție prevăzută în partea generală a **Codului Penal**. În istoria Dreptului Penal românesc, și la alte țări, grațierea nu e numai acolo, descrisă. Uneori ea a fost și folosită, ca instituție. Avem relativ multe acte normative de grațiere. Există problema supraaglomerației din **penitenciare**.

Realizator: Pe care nimeni nu o contestă.

Tudorel Toader: Pe care nimeni nu o contestă. Nu știu dacă neapărat populația **penitenciară** exprimă o creștere spectaculoasă a fenomenului infracțional sau dacă nu cumva este și consecința unei legislații penale nu totdeauna foarte coerentă. Lumea juridică spune, de exemplu că la concursul de infracțiuni, uneori condamnații stau mai mult în pușcărie pentru sporuri decât pentru pedepsele cuvenite faptelor săvârșite. Avem aglomerația din **penitenciare** față de care se caută și trebuie să găsim soluții de rezolvare.

Realizator: V-ați gândit la niște măsuri alternative?

Tudorel Toader: El este în **penitenciar**, plătește pentru comiterea unei fapte antisociale, dar plata aceea, pedeapsa pe care o execută, condițiile de detenție nu trebuie să fie unele de natură să-i degradeze personalitatea. Nu trebuie să fie unele de natură să-i afecteze demnitatea. Poate chiar și sănătatea, poate chiar și viața. Că el este un om, va ieși de acolo și va fi semenul nostru, iar acolo el deja are o traumă a privării.

Realizator: Atunci permiteți-mi să reduc cadrul și să vorbim de grațiere pentru fapte de **corupție**.

Tudorel Toader: Grațierea singură nu rezolvă problemele. Nu vreau să vă duc la momentul 26 ianuarie 1988, când a fostă dată o grațiere, cea mai mare, până la 10 ani de zile. I-a grațiat, dar mulți s-au dus înapoi în pușcărie pentru că au recidivat. Grațierea în sine nu e unica soluție, nu-i soluția miraculoasă. Ea trebuie însoțită de măsuri alternative de executare a pedepsei, de individualizare a executării pedepsei. S-a depus proiectul de lege. **Ministerul Justiției** a dat un aviz, cel inițial. De când sunt **ministrul Justiției** sunt și membru în **CSM**, săptămâna trecută eram la **CSM** și s-a dat aviz favorabil pe proiectul de lege privind grațierea, dar ăla inițial. În parlament există un proiect. Comisia juridică are libertatea să aprecieze. Mai nuanțează, mai adaugă, mai scade, mai modifică. Parlamentul, la rândul lui își va pune și el amprenta. Va ajunge la președinte. Președintele promulgă, nu promulgă, trimite la reexaminare, la verificarea constituționalității. Astea-s mecanisme democratice în procesul de tehnică legislativă, de elaborare a legii. S-a adus ieri un amendament cu privire la faptele acelea de **corupție**. M-a întrebat și pe mine presa, iar eu mi-au spus foarte tranșant părerea, că nu consider oportun. Pentru că o lege, când o elaborează legiuitorul, are o motivare, o fundamentare, un impact al consecințelor.

Realizator: Aici voiam să ajungem. Ați înțeles motivarea? Inclusiv amendamentele care vin, vin cu o motivare.

Tudorel Toader: Proiectul de lege când pleacă pe circuitul ăsta legislativ are o anumită gândire, o anumită filosofie. Aia trebuie respectată pe parcursul procesului legislativ. Dacă survine ceva pe parcurs, poate să modifice gândirea inițială. Și ăsta a fost motivul pentru care am declarat că personal nu cred că trebuie să se aplice și faptelor de **corupție**. După aceea am văzut că a venit și premierul și președintele partidului PSD, care a declarat în același sens.

Realizator: Aș vrea să vă întreb de telejustiție. Asistăm de ani buni la spectacolul cătușelor, așa cum presa a botezat ce vedem recurent la televizor. Ca cetățean, ca jurist, când vedeți dinamica unei zile, ce sentimente vă încearcă? Oameni care ies cu cătușe la mâini.

Tudorel Toader: Un sentiment de disconfort pentru că ipoteza de care vorbiți e una care se circumscrie cauzelor penale, că numai acolo ai cătușe și pedepse și condamnări. Dacă suntem în cauze penale, să nu uităm că fiecare cetățean, fiecare persoană, se bucură de ceea ce se numește prezumție de nevinovăție.

Realizator: Aveți impresia că ea e respectată în România?

Tudorel Toader: Cum e în privința bunurilor, prezumția de dobândire licită...dacă ai un bun, se

prezumă proveniența lui licită, până la proba contrarie. Așa-i și la oameni. Se prezumă că sunt nevinovați până la proba se răstoarnă această prezumție, dar ea se răstoarnă greu. După ce trece de urmărire penală, când **procurorul** te trimite în judecată, în ochii **procurorului** ăla este un vinovat. Dar constituțional este încă sub umbrela nevinovăției pentru că se duce la judecătorul de cameră preliminară, se duce la judecătorul fondului, se duce la judecătorul din apel. Uneori are și căi extraordinare. Și atunci, câtă vreme cetățeanul este la adăpostul prezumției de nevinovăție, nu trebuie făcut niciun act, niciun gest, niciun fapt de natură să-i lezeze demnitatea, de natură să-i încalce această prezumție de nevinovăție. Asta o spunem noi, o spune Curtea Constituțională, o spune jurisprudența **Curții Europene a Drepturilor Omului**.

Realizator: Atunci ce veți face? Înțeleg că disconfortul, la un moment dat, ori te obișnuiești cu el, ori iei măsuri.

Tudorel Toader: Cred că în ultimul timp se observă o renunțare la ceea ce numiți dumneavoastră telejustiție. În același timp trebuie menținut un echilibru între informația, interesul public, cerința aceasta ca publicul să aibă acces la informație, dar fără încălcarea demnității și prezumției celui care comite respectiva faptă.

Realizator: Nu v-am întrebat întâmplător, pentru că de curând, un fost coleg de-al dumneavoastră, de la Curtea Constituțională, invoca tocmai acest moment.

Eu am fost acuzat, împreună cu un prieten de-al meu, să creștem în gospodăria de la țară a familiei, să creștem struți, câteva păsări și câteva animale. Sunt reținute numai ca tentativa de implicare a mea într-un contract de vânzare-cumpărare. **DNA** a obținut mandate de aducere de la Înalta Curte, mandate pentru 45 de percheziții domiciliare și informatice la cercul meu de prieteni și de cunoscuți. Tot în iunie 2014 s-au obținut mandate de supraveghere tehnică, interceptarea comunicațiilor de orice tip, filmare, fotografiere, înregistrare ambientală în spații publice, până în septembrie 2014. După cea de-a doua lege Big Brother s-a obținut de la Înalta Curte un mandat prin care ofițerul tehnic i s-a permis să intre în locuința mea și să monteze acolo aparatură audio-video și prin fotografiere în toate încăperile locuinței, inclusiv în băi. /mma Patru luni de zile am fost monitorizat în cele mai aspru mod, eu și familia mea, pentru că acolo mai venea și familia mea. Și acele imagini eu nu știu ce s-a întâmplat, unde sunt acum.

Realizator: Bun, domnul Toni Greblă a fost reținut, dacă nu mă înșeală memoria, undeva prin martie 2015. Erați încă la Curtea Constituțională. Vă mai amintiți cum s-a derulat întreaga operațiune care l-a

vizat pe domnia sa? Și, dacă aveți un punct de vedere acum raportat la ce rememora domnul Greblă.

Tudorel Toader: Dumneavoastră m-ați invitat pe mine la emisiune în calitate de ministru al Justiției și vreau să vă spun următoarele două-trei fraze: Ca judecător constituțional, spuneam adineaori, am participat împreună cu ceilalți colegi în a judeca legile, constituționalitatea lor, conformitatea cu legea fundamentală. Ca ministru al Justiției, vorbesc la nivel de principiu. M-ați întrebat de telejustiție, de prezumția de nevinovăție, de rolul deciziilor. Întrebarea referitoare la domnul judecător Greblă este o întrebare la care primiți răspunsul de la un avocat, iar eu nu sunt astăzi aici avocatul nimănu.

Realizator: Bun, atunci o să vă întreb altceva, cumva raportat la subiect, poate reușim o formulă de răspuns. Spunea domnul Greblă că au fost făcute presiuni pentru **CCR**, ca să declare neconstituționale primele legi Big Brother. În calitate de judecător la Curte, ați făcut apel la această calitate pe parcursul emisiunii și de asta îmi permit să insist. Ați simțit vreodată presiuni exercitate asupra Curții în integralitate sau asupra dumneavoastră în calitate de judecător al Curții?

Tudorel Toader: Vedeți, e ca și presiunea atmosferică. Unul o simte, altul nu o simte. Unuia îi dă disconfort, altul se simte... Eu nu am avut acest sentiment de presiune.

Realizator: Și nici disconfort?

Tudorel Toader: Nici disconfort, pentru că atunci când îți asumi un mandat cu așa de grea, de mare responsabilitate, trebuie să te gândești înainte dacă ai tăria și puterea să-ți îndeplinești riguros exact misiunea, fără să ții cont de dorința unuia sau altuia, de presiunea unuia sau altuia. Au fost decizii când la poarta Parlamentului Curții erau protestatari.

Realizator: Dar inclusiv zilele acestea au fost proteste îndreptate împotriva **CCR**-ului.

Tudorel Toader: Aia e altceva. Dar vorbeam de momentul respectiv. Și atunci ce să faci tu, ca judecător. te emoționezi? Schimbi sensul interpretării pentru că protestează cineva? Fiți de acord cu următorul lucru: Toți suntem subiectivi, unii au interese, de stânga, de dreapta, politice, economice, de tot felul. Și lumea de multe ori nu te judecă după ce este drept sau nedrept, corect sau incorect, ci după percepția lui. Și ca argument, dacă vreți și e sigur, Curtea dă o decizie sau dădea o decizie, să vorbesc la epoca în care eram eu și anumiți reprezentanți ai puterii criticau Curtea că are... Peste câteva zile, Curtea dădea o decizie care de data asta părea favorabilă. Ah, Curtea era minunată, foarte bună, foarte înțeleaptă. Dar era aceeași curte, erau aceiași oameni, pe care alaltăieri îi criticau și azi îi laudau. Erau

aceiași oameni, ceea ce înseamnă că reperul după care trebuie să mergi nu este în dorința sau în interesul cuiva este principiul și exigența Constituției.

Realizator: Se impune o lege a răspunderii **magistraților** și în România e una dintre puținele situații în care ideea de **procuror** este egal cu ideea de **magistrat**. Vă deranjează?

Tudorel Toader: Întrebarea?

Realizator: Dacă se impune o lege a răspunderii **magistraților**.

Tudorel Toader: O formă de răspundere a **magistraților** există și astăzi. Eu ce spuneam, am declarat public și repet și la dumneavoastră, că, sigur, viața socială este în dinamică. Viața juridică, legislația, este într-o continuă schimbare și atunci evaluarea activității **magistraților** trebuie să țină pasul cu această dinamică. Ce mi-am propus eu și voi face este să realizez o documentare comparativă cu formele și limitele răspunderii **magistraților** din toate țările membre ale Uniunii Europene. Și vom vedea, pe tapet, așa, matematic, unde răspunde, cum răspunde, cât răspunde. Ne vom raporta și la standardele stabilite de către Comisia de la Veneția și vom trage o concluzie. O vom dezbate public și de acolo o să rezulte răspunsul cel mai corect.

Realizator: Vă mulțumesc. Cu acest răspuns punem și punct discuției noastre. Vă mulțumesc că ați acceptat invitația mea.